No. 1371 Zaterdag 9 April 1910 27ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2.— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1—7 regels f. 0.50; voor elken regel meer 7½ cts.

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Otrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

Es Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba, St. Martin (P. H.), St. Eustatius i Saba fl. 10.— pa anja
Un numero soi fl. 0.15.
Anucio di 1 te 7 regel f 0.50 cada regel mas 7½ cts.

Curaçao 8 April 1910

Fr. Antoninus Wilhelmus Everardus Joannes ter Maat,

Priester van de orde der Predikheeren,

Apostolisch Pro-Vicaris van Curaçao,

aan de Geestelijkheid en de Geloovigen van het Apostolisch Vicariaat van Curaçao,

ZALIGHEID IN DEN HEER.

De tijding van het overlijden van onzen beminden Bisschop, MONSEIGNEUR JACOBUS, JOANNES, AMBROSIUS VAN BAARS, Titulair-Bisschop van Teuchira, en Apostolisch Vicaris van Curaçao, heeft aller harten met droefheid vervuld. Nu wij als Apostolisch Pro-Vicaris aan de geheele Missie het verlies van onzen Bisschop moeten bekend maken, geliefde Broeders, is het niet onze bedoeling deze droefheid te vernieuwen, maar zoo mogelijk deze droefheid te verzachten door de redenen van troost, welke het heilig leven van MONSEIGNEUR ons aanbiedt.

Wel hebben wij onzen Goeden Herder verloren voor deze aarde; maar wij hebben een Voorspreker gewonnen in den Hemel.

Waarlijk, Mgr. van Baars was de Goede Herder te midden zijner kudde.

In den geest van algeheele zelfopoffering wijdde Hij zich dertien jaar geleden aan het zielenheil zijner dierbare kudde, toen Z. H. PAUS LEO XIII z. g. Hem verhief tot Apostolisch Vicaris van Curaçao. Jaren reeds had deze ijverige Priester naar Gods Hart onder U gearbeid, en allen, die Pater Ambrosius van Baars kenden, zagen in zijn leven de vervulling van St. Paulus' woorden: „De liefde van Christus dringt ons" 1) om ons op te offeren voor het heil uwer zielen. In dien Apostolischen geest aavaardde onze goede Herder het Bisschoppelijk ambt. Hij gaf zich geheel aan zijn volk.

Dag aan dag waren zijne gedachten gevestigd op het geestelijk heil zijner kudde. Met innige godsvrucht smeekte Hij den zegen Gods af over de plannen, welke Hij overwoog en uitvoerde tot eer van God en den bloei van het katholieke leven. Veel ontzegde Hij zich zelven om in staat te zijn wel te doen aan anderen.

Door zijne Herderlijke vermaningen bevestigde Hij de rechtvaardigen in de deugd en smeekte Hij den zondaars zich met God te verzoenen.

Wat zou Monseigneur niet hebben willen geven om één zondaar tot ware bekeering te brengen!

Zoo drukte Hij in Zijn leven het beeld uit van den Goeden Herder, Jezus Christus, Die van zichzelven getuigde: „Ik geef Mijn leven voor Mijne Schapen. 2) Zoo heeft Mgr. VAN BAARS in zelfverloochening en zelfopoffering als de goede Herder onder ons geleefd en gearbeid. Een gestrenge en boetvaardige levenswijze, vereenigd met de vurigheid van zijn ijver, sloopte ongemerkt Monseigneurs krachtig gestel. Eene hartziekte openbaarde zich. Monseigneur moest rust en herstel zoeken in het Moederland.

Maar hoe bleek het uit alle brieven van Monseigneur, dat de goede Herder nog geheel leefde te midden zijner kudde. Slechts ééne gedachte kwelde Hem; slechts ééne vrees beangstigde zijn hart: zou die ziekte ook kunnen strekken tot geestelijk nadeel van Zijn Vicariaat? Zou dit het gevolg zijn der ziekte, dan liever de dierbaarste banden verbreken; dan liever scheiden; dan liever sterven aan zijn hartewensch om weder als de goede Herder te leven te midden zijner schapen. En helaas! het bleek, dat God dit offer vroeg. Den 14n Januari l. l. was de ziekte zoozeer verergerd, dat Monseigneur de laatste H. H. Sacramenten moest ontvangen. Dit was voor den man, zoo geheel onderworpen aan Gods H. Wil, het teeken, dat God een offer, een zwaar offer vroeg. Nu niet meer in opoffering van alles, in arbeid voor het heil der schapen, maar nu in de scheiding van zijne kudde; want Monseigneur begreep, dat de ziekte Hem ongeschikt had gemaakt nog meer te arbeiden voor de zielen.

„Ik kan en mag niet terugkomen," zoo schreef Monseigneur zelf eenige dagen, nadat Hij de laatste H. H. Sacramenten had ontvangen.

„Ik beminde mijne Missie; ik leefde en werkte voor „Haar. Alleen gehoorzaamheid en onmacht zijn in staat „den band te verbreken, waarmede ik aan mijne kudde gehecht „ben. Nu God heeft gesproken, en volgens Gods H. Wil de „scheiding moet plaats hebben, nu breng ik het offer; met „mijn lichaam en mijne werken ben ik van U gescheiden, „maar mijne ziel en mijn geest blijft bij U. Ik blijf met U vereenigd door de liefde en zal voortaan voor allen lijden en „bidden."

Aan God werd het offer gebracht van het dierbaarste, wat Monseigneur op aarde bezat: Zijn hartewensch om voor de Missie van Curaçao te blijven arbeiden. Monseigneur verzocht Z. H. den Paus, om voor het heil der Missie ontslagen te worden van het ambt als Apostolisch Vicaris van Curaçao. De H. Vader gewaardigde zich dit ontslag aan te nemen in de audiëntie aan Z. E. den Kardinaal Prefect van de Congregatie „de Propaganda Fide" op 13 Februari l. l. Zijne Heiligheid verzocht Mgr. VAN BAARS echter als Administrator de Missie te blijven besturen, tot dat er in de opvolging zou voorzien zijn.

Dit was het laatste offer, dat God van Monseigneur vroeg. Nog eenige maanden bracht de Doorluchtige zieke door in *lijden* en *bidden* voor zijne kudde: en God had welbehagen in Monseigneurs schoone en heilige ziel.— De dag der belooning was aangebroken.— Terwijl de H. Kerk de droevige geheimen van het lijden en sterven van haar Zaligmaker overwoog en de treurige tonen van den Goeden Vrijdag plaats maakten voor de blijde zangen van het Paasch-Alleluja, gaf Monseigneur zijne reine ziel aan zijnen Schepper weder.

Recessit Pastor Noster. 3) Onze Herder, onze goede Herder, onze Bisschop, door allen geacht en bemind, is van ons heengegaan. Helaas! wij hebben onzen goeden Herder verloren voor deze aarde. Maar geliefde Broeders, hoe troostvol is voor ons, Katholieken, het blijde vertrouwen en de zalige hoop, dat wij een Voorspreker in den Hemel gewonnen hebben. Uit het gesloten graf van onzen trouwen en goeden Herder klinken ons de troostvolle woorden toe: Wilt niet weenen, mijne kinderen. Op de plaats, waarheen ik ben gegaan, zal ik U voordeeliger zijn dan ik U op aarde geweest ben."

In het laatste schrijven drukte Monseigneur zijn dank uit jegens allen, die op eenige wijze met Hem vereenigd waren geweest. Met stervende hand schreef Monseigneur: „Ik dank „mijne trouwe, ijverige Priesters, die mij zeer veel troost en „vreugde verschaft hebben, en ik bid Hen op denzelfden weg „voort te gaan in liefde voor hun plicht, in toewijding aan mijn „volk.

„Dank ook aan de ijvervolle Fraters en Zusters der ver„schillende Congregaties, voor hunne werken van liefde in mijne „Missie. Voor hunne toewijding aan het onderwijs der jeugd „en aan de verpleging der arme zieken.

„Dank aan onze geloovigen, die den weg der christelijke „deugd bewandelen.

„Mijn bede is ook voor de zondaren, die gevallen zijn, „maar wier bekeering wij van ganscher harte hopen.

„Aan allen en aan ieder in 't bijzonder schenk ik mijn „Vaderlijken Bisschoppelijken zegen en voor de vervulling van „mijn hartewensch voor Uw aller heil hoop ik in den Hemel te „blijven bidden."

O, geliefde Broeders, twijfelen wij er niet aan, wij zullen in onzen geliefden Herder een Voorspreker hebben voor Gods Troon. Die medelijdende, teedere, hartelijke Vader en Herder zijner kudde zal niet ophouden goed te spreken voor ons, wanneer Hij staat voor Gods Troon, gelijk Hij dagelijks in het H. Misoffer Gods zegen en barmhartigheid over zijne schapen afsmeekte.

Hic est fratrum amator: Hij bemint zijn Broeders; Hij zal veel bidden voor zijn volk. 4)

Maar, geliefde Broeders, daar wij niet weten of de reine ziel van onzen overleden Herder reeds zuiver genoeg is, om tot

de zalige aanschouwing Gods te worden toegelaten, mogen wij niet nalaten veel voor Monseigneur te bidden; dat is plicht van kinderlijke dankbaarheid.

Daarom herhalen wij hier de woorden, waarmede Monseigneur zijn laatste schrijven besloot:

„Ik vertrouw de zorg mijner ziel aan mijne dierbare Mede-„Priesters, Religieusen en Geloovigen, voor wie ik geheel mijn „leven heb opgeofferd en die ik immer innig bemind heb in „de liefde van Christus. Ach, ontfermt U mijner. Gij kunt mijn „lijden verlichten en mijne ziel verlossen uit het Vagevuur. „Vervul mijn laatste smeekbede door uwe gebeden, H.H. Com-„muniën en Offeranden. Ik zal U in den Hemel gedenken — „en God zal U daarvoor loonen".

Vervult dit verlangen, Beminde Broeders, en laat de zoete plicht der kinderlijke dankbaarheid U bewegen veel te bidden voor onzen overleden Bisschop, dikwerf de H. Mis en de H. Communie voor zijne zielerust op te dragen.

Daarom verzoeken wij ook den Zeereerw. Heeren Pastoors zoo spoedig mogelijk een plechtige Requiem-Mis voor de zielerust van Monseigneur op te dragen. U, beminde Geloovigen, verzoeken wij ten dringendst dan de H. Communie te ontvangen.

Tevens maken wij U bekend, Beminde Broeders, dat Wij, die krachtens bepaling van Wijlen Z. D. H. Mgr. VAN BAARS gedurende diens afwezigheid met het Bestuur van het Apostolisch Vicariaat waren belast, krachtens gelijke Beschikking met het Bestuur belast blijven, totdat de H. Stoel een Opvolger van onzen overleden Apostolischen Vicaris zal benoemd hebben. Die beschikking hebben wij na het ontvangen doodsbericht, nog denzelfden dag aan de vergaderde Geestelijken voorgelezen en bekend gemaakt.

Vereenigt U allen met ons in het gebed, Beminde Broeders, opdat de goede God ons een waardigen Opvolger van onzen beminden Herder schenken moge.

Daarom ook verzoeken wij, dat na iedere H. Mis drie Wees-gegroeten gebeden worden, totdat de keuze van den nieuwen Apostolischen Vicaris zal bekend gemaakt zijn.

En zal dit schrijven op den Zondag na ontvangst volgens de gebruikelijke wijze worden voorgelezen en bekend gemaakt.

Curaçao, 28 Maart, 1910.

fr. A. W. E. J. TER MAAT

Ap. Pro-Vicaris.

1) II. Cor V. 14.
2) Joan. X. 15.
3) Ex Officio Sabatti Sti.
4) II Mac. XV. 14.

DE COMPTABILITEITSWET.

VERVOLG EN SLOT.

AFDEELING III.

Van de rekenplichtigen.

Art. 39.

Alle personen en administratiën, die gemunt geld of geldswaardig papier, aan de kolonie toebehoorende of in 's Rijks schatkist dan wel in de koloniale kas gedeponeerd, onder zich hebben of magazijnen beheeren, zijn, voor zooveel zij een zelfstandig beheer voeren, verplicht aan de Algemeene Rekenkamer rekening af te leggen van het door hen gevoerd beheer.

Dezelfde verplichting kan door Onzen Minister van Koloniën of door den Gouverneur ook worden opgelegd aan personen en administratiën, die met den verkoop van landsgoederen belast zijn.

De rekenplichtigen worden ter zake van hun gehouden beheer niet van verantwoordelijkheid ontheven dan door een deswege door de Algemeene Rekenkamer af te geven bewijs.

Hierop wordt alleen eene uitzondering toegelaten voor hen, die den kolonialen dienst hebben verlaten, ingeval na de indiening van hunne laatste rekening drie jaren zijn verloopen zonder dat de uitkomst van het onderzoek der rekening te hunner kennis is gebracht.

Art. 40.

Door den Gouverneur wordt bepaald welke rekenplichtigen tot borgstelling verplicht zijn, zoomede tot welk bedrag.

Art. 41.

Door de Algemeene Rekenkamer worden aan de rekenplichtigen de modellen en tijdstippen van inzending der rekeningen voorgeschreven, alsmede de termijnen tot beantwoording van de daarop gevallen aanmerkingen en tot het indienen van bezwaren tegen de veranderingen, welke zij in de rekeningen heeft gemaakt.

Na het verstrijken van den termijn neemt de Algemeene Rekenkamer een besluit.

Wanneer, ondanks de door een rekenplichtige tegen de gemaakte veranderingen ingebrachte bezwaren, de Algemeene Rekenkamer van meening is niet op die veranderingen te moeten terugkomen, kan de rekenplichtige binnen twee maanden, nadat de beslissing te zijner kennis is gebracht, daarvan herziening vorderen.

Het onderzoek omtrent zoodanige herziening wordt opgedragen aan andere leden der Algemeene Rekenkamer dan die, welke de beslissing hebben voorgesteld, waardoor de rekenplichtige zich bezwaard acht.

Het besluit omtrent die herziening wordt genomen in eene vereenigde zitting der Algemeene Rekenkamer.

Ten allen tijde, ook na afgifte van het in artikel 39 bedoelde bewijs, is de Algemeene Rekenkamer bevoegd tot herziening van besluiten, genomen op grond van stukken, die later blijken valsch te zijn, tenzij verjaring is ingetreden van de straf of van het recht tot strafvordering.

Van den uitslag der herzieningen wordt melding gemaakt in het verslag bedoeld in artikel 36.

Art. 42.

Aan de rekenplichtigen, die achterlijk zijn in het inzenden van hunne rekeningen, wordt door de Algemeene Rekenkamer een nieuwe termijn gesteld.

Bij verdere nalatigheid geeft de Algemeene Rekenkamer, naar gelang het verzuim in Nederland of in de kolonie wordt gepleegd, daarvan kennis aan Onzen Minister van Koloniën of aan den Gouverneur, die een ambtenaar aanwijst tot het ambtshalve opmaken van de rekeningen op kosten van de nalatigen, die bovendien door de Algemeene Rekenkamer worden beboet, indien zij daarvoor termen aanwezig acht.

Voor zooveel de rekenplichtigen inkomsten van de kolonie genieten, gaat de boete voor elk verzuim niet te boven het een twaalfde gedeelte van het jaarlijksch bedrag hunner bezoldiging, of wanneer zij procentsgewijze worden beloond, het een twaalfde gedeelte van hunne gemiddelde jaarlijksche inkomsten.

Voor hen, die geen inkomsten uit de koloniale kas genieten, wordt het op te leggen bedrag aan boete in geen geval hooger gesteld dan f 50 voor elk verzuim.

De rekeningen worden verder behandeld en afgedaan als waren zij door de rekenplichtigen zelven opgemaakt en ingezonden.

Art. 43.

Indien een rekenplichtige onder curateele wordt gesteld, voortvluchtig is of overlijdt, wordt de rekening, die hij had behooren te doen, ambtshalve opgemaakt door een ambtenaar, daartoe door of van wegen Onzen Minister van Koloniën of den Gouverneur aan te wijzen.

Deze rekening wordt aan den curator of aan de erfgenamen of rechtverkrijgenden medegedeeld; zij ontvangen desverlangd inzage van de daartoe behoorende bescheiden en aan hen wordt een redelijke termijn verleend om hunne bezwaren tegen de rekening en de daartoe behoorende bescheiden te doen gelden.

Na ontvangst van het antwoord van den curator, de erfgenamen of rechtverkrijgenden, dan wel wanneer zij den hun verleenden termijn ongebruikt hebben laten verstrijken, wordt de rekening overgebracht bij Algemeene Rekenkamer, die haar in vereenigde zitting behandelt, en tegen wier besluit geene voorziening is toegelaten.

De erfgenamen en rechtverkrijgenden zijn van aansprakelijkheid ontslagen, wanneer drie jaren zijn verloopen:

1o. na den dood van den rekenplichtige, zonder dat aan hen de ambtshalve opgemaakte rekening is medegedeeld:

2o. na het verstrijken van den aan hen tot indiening hunner bezwaren verleenden termijn, zonder dat de rekening is vastgesteld.

Art. 44.

In Nederland wordt door Onzen Minister van Koloniën en in de kolonie door den Gouverneur gezorgd voor de uitvoering der besluiten van de Algemeene Rekenkamer, vermeld in artikel 41, en voor de invordering van de boeten en van de kosten bedoeld in artikel 42.

Sluit de rekening van een rekenplichtige, of die welke voor hem is opgemaakt, met een voor hem nadeelig slot, dan wordt dit, evenals de boeten en kosten, bij voorkeur verhaald op den gestelden borgtocht en op de inkomsten van den rekenplichtige. Zijn beide niet voldoende, dan geschiedt de invordering van het tekort in Nederland of in de kolonie op de aldaar voor de invordering der directe belastingen voorgeschreven wijze.

Indien de rekening sluit met een voor den rekenplichtige voordeelig slot, wordt dit door de administratie uitgekeerd.

Art. 45.

Ter verzekering van de belangen der kolonie kunnen aan rekenplichtigen voorloopig vergoedingen opgelegd worden door de autoriteiten, welke daartoe door den Gouverneur worden aangewezen.

Art. 46.

Van de in artikel 42 bedoelde boeten kan door Ons kwijtschelding worden verleend na ingewonnen advies van de Algemeene Rekenkamer.

Overgangs- en slotbepalingen.

Art. 47.

De voorschriften dezer wet worden voor het eerst toegepast op den dienst van het jaar 1911.

De aanzuivering en verantwoording van de uitgaven en ontvangsten betreffende vorige diensten geschieden op den tot dusver bestaanden voet.

Art. 48.

De wet kan worden aangehaald onder den titel van Curaçaosche Comptabiliteitswet.

Lasten en bevelen, dat deze in het *Staatsblad* zal worden geplaatst, en dat alle Ministerieele Departementen, Autoriteiten, Colleges en Ambtenaren, wie zulks aangaat, aan de nauwkeurige uitvoering de hand zullen houden.

INAUGUREELE REDE VAN

Prof. Dr. J. Th. Beysens

in de Aula der Utrechtsche Universiteit.

VERVOLG.

Voor wie, als wij, den zuiver-subjectieven oorsprong onzer kennis verwerpend, een kritisch bezonnen realisme huldigen, ook op het gebied der metaphysieke oordeelen, omvat de erkenning van het ordefeit van zelf, dat de werkelijke wettelijkheid en doelmatigheid van het natuurgebeuren een reëelen grond moet bezitten, welke door geldige redeneering uit de gegevens der ervaring kan en moet bepaald worden.

Omtrent dit beginsel nu kan een volledige disjunctieve veronderstelling worden gemaakt, die alle mogelijke gevallen omvat en dienvolgens naar de wetten der logica een eerste voorwaarde vervult voor de mogelijke oplossing van het vraagstuk. Het reëele orde-beginsel toch is óf uitsluitend in de wereldsche dingen (uitsluitend immanente teleologie), óf wel uitsluitend daarbuiten (ultra–teleologie) óf wel in en buiten de dingen (dualistische teleologie). Een vierde is er niet.

De ultrateleologie, van Descartes c. s., die het beginsel der orde zochten uitsluitend buiten de dingen in een absoluut goddelijk wereldbestuur, kunnen wij gerust terzijde stellen; al wordt ook door zeer velen deze uiterste overdrijving als de eenige vorm van het dualisme gekend en besproken. Het spreekt toch al te zeer vanzelf, dat de reden der eigen wettelijke ordening en eigen doelmatigheid allereerst in de natuurlijke dingen zelf te zoeken is, daarbuiten alleen voor zooverre de dingen zelf geen voldoende verklaring geven kunnen.

De strijd loopt dus voor wie, ook in het metaphysieke, nog eenig realisme heeft overgehouden tusschen pantheistisch monisme en het theistisch dualisme.

* * *

Het pantheistisch monisme is een leer der centrale of fundamenteele realiteitseenheid van al het werkelijke; God niet buiten, maar in de wereld en één met deze. Eén is dan alles in den volstrekten wereldgrond welke Eén-al of Heel-al is, de alomvattende zelfstandigheid, absolute Geest, wereldwil of werelddaad. Veelheid is alleen in het betrekkelijke of de verschijnselen, welke slechts als de eigen verschijningsvormen of ontwikkelingsstadiën van het Absolute kunnen begrepen worden.

Het diepste beginsel der wereldorde is in dit stelsel blijkbaar evenzeer uitsluitend immanent. Naar de wet zijner eigen wezenheid ontwikkelt zich het Absolute in het wereldverloop; de natuurwettelijkheid is de zelfopenbaring zijner wezenheidswetten.

Maar om twee hoofdredenen schijnt ons deze opvatting geheel en al verwerpelijk. Vooreerst berust de veronderstelling van één-innerlijken wereldgrond op al te wankelen grondslag. Wie nog aan eenig realisme onzer kennis heeft vastgehouden, voor hem spreekt het wereldbeeld onzer ervaring van de veelheid van het zijnde, geenszins van de zijnséénheid van al het werkelijke. Niet de objectieve ervaring, maar alleen de herleiding aller ervaringsdingen tot complexen van louter gewaarwordingsaandoeningen en zuiver subjectieve begrippen steunt het monisme. Vervolgens is 't begrip van den pantheistischen wereldgrond vol van onmogelijke tegenspraak. Want de noodzakelijke volstrektheid van dien grond is onvereenigbaar met de alomvattende betrekkelijkheid en veranderlijkheid, welke de ontwikkeling naar de wet zijner eigen wezenheid noodzakelijk veronderstelt en medebrengt.

* * *

Of wij dan het bestaan van een ordebeginsel in de dingen zelf verwerpen? Volstrekt niet, zooals reeds is gezegd. Alleen het monistisch of uitsluitend-immanent en het volstrektheidskarakter ervan ontkennen wij. Voor ons is het beginsel der orde èn in èn buiten de dingen beide.

Ook voor een kritisch-bezonnen realisme spreekt het wereldbeeld der ervaring van een werkelijke veelheid van afzonderlijke op zich bestaande dingen, in verandering en werking en samenwerking bestuurd door onderlinge natuurlijke en concrete verhoudingen. Naar onze wijze van kennen is, al brengen wij 't nooit tot volkomen duidelijkheid en volledigheid, iedere afzonderlijke zelfstandigheid gequalificeerd door een streng bepaalde som van eigenschappen, welke som, één en onverdeeld, de reëele zijnsvolmaaktheid dier zelfstandigheid omschrijft en deze van alle andere qualitatief onderscheidt. Maar in de som van ieders kenmerken onderscheidt de vergelijkende ontleding eigenschappen, die een bloot bijkomstig, veranderlijk en wisselvallig karakter bezitten, en andere, wezenlijke of wettelijke, die in de zelfstandigheid, zoolang zij blijft wat zij is, niet ontbreken kunnen noch anders kunnen zijn. Deze laatste wettelijke of noodzakelijke kenmerken zijn het, welke de wijsbegeerte als wezenheidseigenschappen aanduidt. Op deze eigen altijd beperkte realiteit der dingen is, ten deele althans, gegrond, hetgeen wij in den wereldloop zien gebeuren. Want daar het eigen gequalificeerde zijn der dingen van zelf den aard hunner werkingen en veranderingen bepaalt en den natuurlijken grondslag hunner betrekkelijkheden vormt, en daar vervolgens die eigen realiteit altijd, behalve een natuurnoodzakelijke kern, ook een zeker aantal wisselvallige eigenschappen omvat, zijn in de dingen, wettelijke richting en bepaling hunner werkzaamheid en verandering met hunne wezenheid gegeven, allerlei wisselvallige wijzigingen binnen de grenzen der wetten door de aanwezigheid hunner bijkomstige eigenschappen mogelijk.

De nadere metaphysieke ontwikkeling van deze finalistische beschouwing voert o. a. in de natuurphilosophie tot de leer der reëele zelfstandige samenstelling aller lichamen of de theorie van materie en vorm; in de biologie tot het vitalisme d. i. de leer niet van een afzonderlijke levenskracht maar van een levensbeginsel; in de psychologie tot de zieleleer; in de ethiek tot de erkenning der natuurlijke verhoudingen als de onmiddelijken maatstaf van natuurlijk-zedelijk handelen.

De innerlijke realiteitsconstitutie der dingen zelf verklaart wel onmiddellijk en ten deele de wettelijke ordelijkheid van het natuurgebeuren, maar niet volledig of zóó, dat er, teleologisch gesproken, niets meer te vragen zou overblijven. Want de feitelijke bepalingen der bestaande zelfstandige wezenheden en haar physische noodzakelijkheid zijn, volstrekt gesproken, zelf iets betrekkelijks en veranderlijks; vandaar een nieuwe nadere vraag, die naar den voldoenden grond der bestaande zelfstandige wezenheidsbepalingen. Want dat iets feitelijk zóó is verklaart niet waarom het zóó is.

De grond nu dier wijsgeerige wezenheidsbepalingen der wereldsche dingen en der hierop berustende wettelijkheid is, daar in het betrekkelijke niets zich zelf verklaart, blijkbaar niet in de afzonderlijke zelfstandigheden zelf, evenmin in een onmogelijken immanenten en monistischen wereldgrond. Rest dus, daar hij er wezen moet, dat hij gevonden worde in een oorzaak, welke in dien zin een buitenwereldsche is dat zij op geen wijze kan gerekend worden qualitatief te behooren tot de dingen dezer wereld. Ziedaar de reden van ons dualisme in de teleologie.

Kunnen wij echter ook bepalen, hoedanig die buitenwereldsche oorzaak moet gedacht worden? Op deze vraag is ons antwoord theistisch en dat wel om de noodzakkelijkheid van een volstrekt–voldoenden grond der werkelijkheid.

De ervaring toch leert, dat, èn onbewust-doelmatig handelende dingen èn bewust-doelmatige of verstandelijk-overleggende oorzaken ordelijk werken. Eén van beide echter: òf bewust óf onbewust doelmatig handelt iedere orde-oorzaak; een derde is er niet.

Maar een onbewust–doelmatig handelende oorzaak, ook al ligt de ordelijkheid in haar natuur zooals in het instinktieve dierlijk leven, heeft onder het opzicht harer ordelijkheid altijd nadere verklaring noodig; want juist de onbewustheid houdt in, dat zij uit zich alleen de handelingen zelf niet ordende: zij omvat dus altijd afhankelijkheid en daarmede voorwaardelijkheid en betrekkelijkheid. Zoolang dus de noodzakelijke buitenwereldsche oorzaak als onbewust-doelmatig handelend wordt gedacht is zij zeker niet de volstrekt–voldoende oorzaak, zonder welke het bestaan der wereldorde onbestaanbaar is.

Rest dus als eenig bestaanbare buitenwereldsche grond der wereldorde een verstandelijk overleggende orde-oorzaak.

Voldoet echter ieder verstandelijk overleg aan de eischen van een volstrekt–voldoende oorzaak? Neen, en met name zeker niet, als men het anthropomorphistisch denkt. Want het menschelijk overleg ook in zijn volmaaktst denkbaren vorm, is en blijft betrekkelijk, voorwaardelijk, en afhankelijk.

Hoedanig het onmisbaar wereldbeleid dan in zich is, valt moeilijk te zeggen, juist omdat het in ieder geval bovenmenschelijk is. Toch kunnen wij o. a. dit bevestigen, dat het, om in zich de volstrekt–voldoende grond der orde–werkelijkheid te zijn, vrij moet wezen van alle voorwaardelijkheid, van alle afhankelijkheid van gegevens, prikkels of welke nevenoorzaken ook, en daardoor van alle beperking in kennis en macht. M. a. w. Een oneindig wijze en machtige is de eenige en alleen mogelijke volstrekt–voldoende oorzaak der werkelijke orde.

Alles te zamen genomen dus is de laatste gevolgtrekking der theistisch-dualistische teleologie dezelfde, die de edelste geesten, als van een H. Augustinus, van S. Thomas van Aquino en anderen, bewonderend bezielde en opvoerde tot de hoogste en teerste bespiegeling. In de groote wereld en hare onderdeelen is meer dan een blind-regelmatig

spel van natuurkrachten. Zij is een orde in strikten zin, een juiste rangschikking van het vele geëvenredigd aan één gemeenschappelijk doel, waarin aan ieder en alles zijn eigen plaats en beteekenis is gegeven. En de eenig-voldoende oorzaak dier werkelijke wereldorde is een oneindige Wijsheid en Macht, die het wereldplan ontwierp en vaststelde, aan de dingen hun gequalificeerde wezenheid en verhoudingen schonk, en aldus de dingen zelf ter uitvoering van het wereldplan toerustte.

De allergewichtigste consequenties dezer gevolgtrekking bijzonder voor het godsdienstig en zedelijk leven behoeven geen nader betoog. Blijkbaar toch voert zij op tot de leer eener besturende Voorzienigheid in den zin, waarin de Christen die belijdt als uitgangspunt zijner levensbeschouwing: „Klein en groot heeft hij zelf gemaakt en gelijkelijk draagt Hij zorg voor allen"

Slot volgt.

* * *

Dankbetuiging.

Aan alle Autoriteiten en Particulieren, en aan de Pers van Curaçao, die op zoo hoog gewaardeerde wijze hun deelneming hebben betoond in het verlies van het Vicariaat door het overlijden van

Z.D.H. Mgr J. J. A. van Baars,

betuigen de Pro-Vicaris Apostolicus en de R. K. Geestelijkheid van Curaçao hun oprechten en beleefden dank.

Nieuwsberichten.

Curaçao.

Kerkelijke berichten.

Onder buitengewonen toeloop van geloovigen en belangstellenden andersdenkenden nam Dinsdagavond half zeven de rouwplechtigheid voor wijlen Z. D. H. Mgr. VAN BAARS een aanvang. Hoofd- en zijaltaren waren in 't zwart gehuld. Door het wegnemen van een reeks banken uit het middenschip was er voor de Communiebank een groote ruimte beschikbaar gekomen tot plaatsing van een koninklijk baldakijn, dat met zijn sierlijk opgenomen, breed uithangende zware gordijnen een waardig middelpunt vormde der deftige rouwversiering. Het wapen van Monseigneur, onder rouwfloers, prijkte in 't midden van den hemel van het baldakijn, de vier kolommen droegen het wapen van Z. H. den Paus, den Nederlandschen Leeuw, de Initialen van Monseigneur en den Bisschopsmijter. Stool, mijter en staf, lagen op de katafalk, midden onder het baldakijk. Rond om het baldakijn stonden banken, met zwart overtrokken, voor de Paters, terwijl aan het hoofdeinde een zetel met bidbank voor den Gouverneur was gereserveerd.

Het geheel was werkelijk een kunststuk van rouwversiering, welke diepen indruk maakte. Men voelde het, het gold hier de laatste eer te bewijzen aan een veel geliefden, hoog vereerden Bisschop.

Toen Dinsdagavond het licht ontstoken was en geheel het priesterkoor baadde in een gloed van licht, moet tegen dezen lichtenden achtergrond het prachtbaldakijn heerlijk mooi zijn uitgekomen, aldus duidelijk voor een ieder de hoofdgedachte vertolkend dezer Katholieke rouwplechtigheid, stemmige droefheid over het verlies van een nog jeugdig Bisschop; vast vertrouwen, dat het eeuwig licht hem reeds omstraalt. De dood der rechtvaardigen is een opgaan ten eeuwigen leven, een overgang naar de hemelsche glorie en zaligheid.

De Hoogeerw. Pater Pro-Vicaris W. E. J. TER MAAT presideerde de plechtigheid, bijgestaan door de Weleerw. Paters A. KUIJPERS en H. SMIT als Diaken en Sub-Diaken, terwijl de Zeereerw. Heer Pastoor J. MEYKNECHT en de Weleerw. Pater P. POIESZ als cantores fungeerden. Na de gezongen Vespers, werden de Metten gebeden van het Officie der Overledenen.

Den volgenden morgen was de Hoogedelgestr. Heer Gouverneur, vergezeld van zijn Adjudant, wederom tegenwoordig, terwijl de Edelgrootachtbare Heer Procureur-Generaal en vele hoofdambtenaren de plechtigheid met hunne tegenwoordigheid vereerden. De Geloovigen vulden het ruime gebouw tot in de uiterste hoeken. Zeer velen moesten zich tevreden stellen met een plaatsje op het kerkplein.

Om half acht werden de *Laudes* gebeden, waarna onmiddelijk de plechtige H. Mis een aanvang nam.

De Hoogeerw. Pater Pro-Vicaris werd daarbij geassisteerd door den Zeereerw. Pater H. OKHUIZEN, Pastoor van Sta. Maria als Diaken en den Zeereerw. Pater Fr. HENDRIKS, Pastoor van West Punt als Sub Diaken. De Geestelijkheid vulde de banken rondom de katafalk.

Onder de meesterlijke leiding van den Eerw. frater RICARDUS zong een uitstekend geschoold jongenskoor de door haar soberheid zoo indrukwekkende Gregoriaansche *Requiem*-mis. De Eerw. frater CANDIDUS bespeelde het orgel op een wijze, die ver boven onzen lof verheven is.

Aan de zij-altaren werd te gelijkertijd een stille H. Mis opgedragen door den Zeerw. Pater N. DE GROEN, neef van Mgr. VAN BAARS, en door den Weleerw. Pater R. J. C. WAHLEN, Secretaris van Z. D. H.

Na de H. Mis sprak de Zeereerw. Pastoor J. VAN BAARS Rector van het St. Elizabeths-Gasthuis, ook een neef van Monseigneur, de lijkrede uit. De gewijde redenaar had tot tekst gekozen de woorden, welke Sint Paulus kort voor zijn dood aan zijn geliefden leerling Timotheus schreef: Ik heb den goeden strijd gestreden, ik heb het geloof bewaard."

Het was treffend Pastoor VAN BAARS te hooren spreken over Mgr. VAN BAARS, wiens trouwe vriend en ijverige medehelper hij steeds was.

Van jongsaf had de Pastoor Monseigneur zien opgroeien en diens eerste stappen op den weg der heiligheid mogen volgen. Van dezelfde familie, uit dezelfde stad, behoorend tot een zelfde religieuze orde, waren zij op Aruba zoo wel als op Curaçao meermalen samen. Pastoor v. BAARS had Monseigneur vergezeld naar Trinidad bij gelegenheid zijner Bisschopswijding, heeft de feestspreek gehouden op diens zilveren Priesterfeest en mocht nu ook als laatste bewijs van trouwe vriendschap zijn lijkrede uitspreken.

Spreker toonde ons den overleden Bisschop als man van geloof, die in het Kruis steeds kracht had gevonden tot eigen heiliging en zaligmaking van anderen.

De kroon der gerechtigheid zal hem ook nu ten deel zijn gevalen.

Na de lijkrede had de zeer indrukwekkende plechtigheid plaats der Pontificale Absolutie. De Zeereerw. Pater v. D. ELZEN, ST. V. D. PAVERT, J. M. V. WEERELT, en de Zeereerw. Heer J. MEYKNECHT, met rouwkoorkap omhangen, namen onder het baldakijn aan de vier hoeken plaats op hunne zetels, de Hoogeerw. Pater Pro Vicaris was gezeten aan het hoofdeinde van de katafalk. Op keurige, onberispelijke wijze zong het jongenskoor de droeve beurtzangen terwijl een der vijf officianten na elk responsorium de absolutie gaf en het gebed zong.

Dit was een waardig slot van de zoo droeve en toch opbeurende rouwplechtigheid voor de zielerust van Mgr. J. J. A. VAN BAARS, wiens naam onder ons in zegening zal blijven.

* * *

Wegens verbouwing der Sint-Annakerk zullen de kerkelijke diensten des Zondags en gedurende de week op de gewone uren gehouden worden in het groote huis No. 104, Breede Straat. Dit huis heeft twee ingangen: één in de Breede Straat, en een in de Hendriksteeg. Voor ziekenbediening des nachts wordt men verzocht aan de achterdeur in de Hendriksteeg aan te willen bellen.

Vaarwel.

Met de *Prins Willem V* zullen dezer dagen naar Nederland vertrekken de Zeereerw. Pastoor J. W. G. VAN BAARS, Directeur van het Sint-Elizabeths-Gasthuis, en de Weleerw. Heer F. J. A. VAN DEN DONK, rector van het Pensionaat „Welgelegen".

Wij wenschen Hun Eerw. een allezins voorspoedige reis en behouden aankomst en hopen Hen weldra weder in de beste gezondheid in ons midden te zien.

De Vrijmoedige.

Reeds 34 jaren lang heeft de Heer C. D. MEYER het redacteurschap waargenomen van *De Vrijmoedige*, die Donderdag ll. zijn 35sten jaargang is ingetreden.

Een woord van hulde aan onzen geachten Collega, ZEd een lang en gelukkig leven van harte toewenschend.

Scheepvaart.

Gedurende de maand Maart zijn onze haven binnengeloopen:

Zeilschepen	120	
Stoomschepen	24	
Totaal	144	schepen.
Vorige maanden	243	
Totaal generaal	387	schepen gedurende het eerste kwartaal van dit jaar.

Diner.

Ter eere van den vertrekkenden commandant van H. M. *Utrecht* en Mevrouw VAN HECKING COLENBRANDER-VLIELANDER HEIN, was er Woensdagavond een diner ten gouvernementshuize.

De Cur. Courant.

Serenade.

De algemeen geachte en zeer verdienstelijke Kapelmeester J. P. BOSKALJON vierde gisteren zijn zilveren bruiloft. Onder de vele bewijzen van belangstelling, welke de jubilaris en zijn Echtgenoote in ontvangst hadden te nemen, zullen zij zeker ten zeerste vereerd zijn geweest door de serenade, welke de Kapel van het Garnizoen den onvermoeiden Chef bracht.

Dat was een welverdiende hulde.

Ratten en Muizen.

Gedurende de laatste 8 dagen werden in het fiscalaat aangebracht en door middel van petroleum verdelgd.

347 ratten
1091 muizen.

Langzaam eten.

Een Amerikaansch professor, Chittenden, van de Yale Universiteit, heeft met behulp van een aantal studenten trachten vast te stellen, *hoeveel* een mensch eten moet om te blijven bestaan.

21 Studenten boden zich voor de proef aan: zieken, gezonden, zwakken en sterken.

Langzamerhand werden de porties verminderd, maar naarmate deze afnamen werd er meer werk op gedaan, d. w. z. ze werden *beter gekauwd.*

Alle deelnemers ondervonden de goede gevolgen. *De leiders aan slechte spijsvertering knapten op, de maaglijders werden gezond; het gewicht nam niet af en de spierkracht werd grooter.* Zelfs de sportmannen, die onder de 21 waren, ondervonden geen kwade gevolgen van de proef en allen voelden zich opgewekter.

De uitslag van de proef was, dat bleek, hoe de mensch met *veel minder* voedsel toe kan, dan hij gewoonlijk opneemt, en dat een ander professor, toen hij beweerde, dat wie geen uur er voor over heeft om te eten geen middagmaal waard is, volkomen gelijk had.

Veel eten is „maar" een *gewoonte* en bovendien een verkwisting van maatschappelijk kapitaal in tweeërlei vorm, eerst door de *hoeveelheid* en verder door het *krachtverlies.*

Het Panama-Kanaal.

Men schrijft uit New-York aan de *N. R. Ct.*

In een onlangs te New-York gehouden rede heeft president Taft enkele mededeelingen over het Panamakanaal gedaan. Zoo zeide hij, dat de aanvankelijke aanlegkosten enorm waren gestegen met een vermeerdering namelijk van 157,300,000 doll. boven de oorspronkelijke raming. Als oorzaken van deze stijging gaf hij aan de stijging zoowel in den prijs van materialen als van de arbeidsloonen, welke er heeft plaats gevonden sedert 1904, toen die eerste schatting werd gemaakt. Ten tweede is het kanaal op sommige gedeelten veel breeder gegraven dan men zich in 1904 voorstelde. Door dit laatste krijgt het kanaal voldoende breedte om steeds een onafgebroken verkeer in beide richtingen te doen plaats vinden, daar de grootste schepen zeer gemakkelijk elkaar zullen kunnen voorbijgaan.

Ook is het noodig geweest het plan voor aanleg van het kanaalgedeelte aan de zijde van den grooten Oceaan belangrijk te wijzigen. In plaats van een meer aldaar, met sluizen bij de baai van Panama, zal thans het kanaal vier mijlen op het zee-peil het land inloopen, en zullen eerst daar sluizen buiten het bereik van eventueel vijandelijk geschutvuur van uit den Grooten Oceaan worden aangebracht. Deze en andere wijzigingen hebben de kosten zeer belangrijk doen stijgen. Ook zijn voor drooglegging en andere werken in het belang van de gezondheid groote sommen uitgegeven en is als gevolg daarvan de Panamastrook zeer vooruitgaan wat levensvoorwaarden betreft.

Vlechtindustrie.

De *Cur. Courant* verneemt dat den Heer H. J. C. HENRIQUEZ door het Bestuur der kolonie opgedragen is om een reis naar Maracaibo te doen, ten einde een onderzoek in te stellen naar stroosoorten, geschikt voor het vervaardigen van hoeden, en naar alles wat verder met de hoedenindustrie in verband staat.

Een woord van lof brengen wij gaarne het Bestuur toe voor zijne betoonde activiteit.

A. N. V.

Ll. Dinsdag maakte het Bestuur van het Alg. Ned. Verbond, Groep Ned. Antillen, een rijtoer met dames naar het quarantaine-établissement. Jonkvrouw SCHUURBEQUE BOEYE en hare reisgezellin Mej. NEEP deden de tocht mede als gast van het Bestuur.

Donderdagavond gaf de Freule voor een talrijk publiek eene lezing in de bovenzaal der Sociëteit „De Gezelligheid", het onderwerp der lezing, die door den Heer Gouverneur der kolonie met ZHEG's. Adjudant werd bijgewoond, was: Een aardig boekje in Nederland.

Door afwezigheid van den Voorzitter en ontstentenis van den Ondervoorzitter der Groep opende de Heer MOSES S. L. MADURO de vergadering en na allen welkom te hebben geheeten, verklaarde hij, dat Jonkvrouw SCHUURBEQUE BOEYE op verzoek van het Bestuur der Groep op zich had willen nemen eene lezing te houden over een streek in Nederland, die, zooals een vreemde schrijver gezegd heeft „zelfs voor de Nederlanders iets geheimzinnings aanbiedt, daar weinigen er geweest zijn en van dezen de meesten de provincie slechts in schuiten hebben doortrokken, zoodat men in de andere deelen van Nederland er van spreekt als van een ver verwijderd land."

In boeiende taal zette de Freule het ontstaan der Zeeuwsche eilanden uiteen, legde uit hoe daar de strijd met een der machtigste elementen wordt gevoerd, vertelde vele eigenaardigheden van het leven der bevolking in de provincie. Een lichtbeeldenstoestel gaf telkens in beeld terug, wat door de bekwame spreekster in woorden werd uitgedrukt.

Aan het slot bedankte Jonkvrouw SCHUURBEQUE BOEYE voor de ontvangst haar hier te beurt gevallen en verklaarde, dat zij hoogst aangename indrukken dezer kolonie medeneemt, die naar zij vertrouwt onder het Bestuur van Mr. TH. I. A. NUYENS verder tot bloei zal komen.

De heer Gouverneur bedankte de Freule voor het genoegen, dat zij den verbondsleden heeft verschaft en verklaarde, dat zij verre de verwachtingen had overtroffen, die men van de lezing had.

De Heer MOSES S. L. MADURO bedankte den HEG. Heer Gouverneur en de aanwezige dames en heeren voor de opkomst en sprak de hoop uit, dat het voorbeeld van de spreekster navolging moge vinden en met den Nederlander, die hier overkomt, telkens iets moge over waaien van het dierbaar Moederland, hetgeen bepaald strekken zal tot verhooging van het bewustzijn van stameenheid, het doel door het Verbond beoogd.

Toen het lichtbeeldentoestel de portretten van H. M. de Koningin, H. M. de Koningin Moeder en Z. K. H. de Prins der Nederlanden op het doek weergaf, weerklonk een daverend applaus.

Algemeen werden ook toegejuicht enkele door den Heer C. K. KESLER opgenomen kiekjes van verscheidene der door de Fruele op Curaçao gemaakte tochtjes en toen aan het slot de Heer H. MANUEL, die met het toestel werkte, het portret van Jonkvrouw SCHUURBEQUE BOEYE en hare reisgezellin te aanschouwen gaf, bereikte de bijvalsbetuiging onder de aanwezigen haar toppunt.

De Cur. Cour.

Nederland.

Kuyper-van Heeckeren.

De *Standaard* bevat de volgende verklaring:

Nu men in de Fransche en Belgische pers op den ondersteldeu, maar nooit bestaan hebbenden brief van den Duitschen Keizer maar altijd blijft voortborduren, ook onderzijds een korte verklaring.

Dat gedurende de internationale spanning in 1904 en 1905, die veroorzaakt werd: 1o. door den Russisch–Japanschen oorlog (Feb. 1904 tot Aug. 1905), en 2o. door de beduchtheid voor een oorlog tusschen Duitschland en Frankrijk, die eerst op 8 Juli 1905 door de aanvaarding te Parijs van de Conferentie te Algeciras week, zich een en ander kan hebben voorgedaan, dat ook onze Regeering tot verdubelde waakzaamheid en tot verhoogde omzichtigheid noopte, spreekt te zeer vanzelf, om er een woord aan te spillen.

Op zooiets nu blijkbaar doelend, heeft de heer Van Heeckeren thans, allicht teneinde hiervan iets naders te hooren, getracht, een der toenmalige ministers uit zijn tent te lokken, die hiertoe uiteraard zich nimmer zou mogen leenen zonder opzettelijk door H. M. de Koningin daartoe gemachtigd te zijn.

Zulk een machtiging nu is aangevraagd en verkregen, toen de Duitsche zaakgelastigde in November 1903 inlichting op een bepaald punt verzocht; maar het zou toch in al te flagranten strijd zijn met de meest elementaire opvatting van den eerbied, door een gewezen minister aan de Kroon verschuldigd, zoo deze gelijke machtiging aan ging vragen, alleen met het oog op de door een Kamerlid, nog al in zijn eigen stelsel van beweren, begane schending van geheim.

We zeggen: in zijn eigen stelsel.

De heer Van Heeckeren beweert toch, daargelaten of dit juist is, nog dienstdoend gezant zijnde, destijds door een der ministers over een gewichtige internationale aangelegenheid in consult te zijn geroepen; een consult dat uiteraard nooit anders kon hebben plaats gehad dan in stipt geheim, en waarbij van een nog opzettelijk opleggen van geheim nooit sprake kon zijn.

In verband met de in 1908 verkregen machtiging, kan ook alleen worden uitgesproken, dat de bedoelde voorzitter van den ministerraad nooit aan eenig minister, minister van staat, Kamerlid of aan wien ook, de verzekering heeft gegeven, dat door Hare Majesteit de Koningin van Z. M. den Duitschen Keizer destijds een brief, nota of telegram zou zijn ontvangen, waarin met vreemde inmenging in de binnenlandsche aangelegenheden van onze landverdediging zou bedreigd zijn. Zulk een brief of stuk is hem, gelijk hij reeds in 1908 aan de *Temps* berichtte, nooit onder de oogen gekomen, noch ooit, als bestaande, ter zijner kennis gebracht.

Een oud-minister, tevens oud-Kamerlid schrijft aan „de Telegraaf":

Nu, dat de binnenlandsche zoowel als de buitenlandsche pers over het al of niet bestaan van een brief van den Duitschen keizer zoo goed als uitgepraat is, en men thans vrij algemeen tot de conclusie gekomen is, dat er in 1904 — n'en déplaise den heer Van Swinderen, toch wel iets gebeurd moet zijn, schijnt het oogenblik gekomen om de rol, die minister Van Swinderen daarbij vervuld heeft, ook eens na te gaan.

Het aandeel, dat de heeren Kuyper, v. Heeckeren, v. Löben Sels e.a. bij deze kwestie gehad hebben, laten we thans geheel onbesproken, om ons te bepalen tot een paar opmerkingen aangaande de houding, die onze minister van Buitenlandsche Zaken aangenomen heeft.

De heer v. Swinderen heeft — zooals bekend — bij de bespreking dezer aangelegenheid in de Eerste Kamer duidelijk doen uitkomen, dat hij door de Koningin persoonlijk gemachtigd was, om het bestaan van dien brief op de meest pertinente wijze tegen te spreken.

Hij heeft de Koningin dus in het geding gehaald.

Afgezien van de vraag, of het wel in overeenstemming is met den plicht van 'n constitutioneel minister om de persoon der Koningin, — zij het ook indirect — te betrekken in een debat over de zeer delicate vraag of een zaak waar of niet waar is, wil het ons voorkomen, dat de minister v. Swinderen, alvorens zich op bovenbedoelde wijze uit te laten over gebeurtenissen, die in 1904 plaats gevonden hebben, zich eerst schriftelijk bij den verantwoordelijken minister van dien tijd, d.w.z, bij dr. Kuyper, had moeten vergewissen, dat er destijds **inderdaad niets geschied was.**

De ministers Heemskerk en Talma hebben er den minister v. Swinderen immers geen geheim van kunnen maken, dat dr. Kuyper hun 1904 verklaard had een onderhoud met H. M. de Koningin gehad te hebben, en dat de Koningin toen zonder den naam des schrijvers te noemen, dr. Kuyper gesproken zou hebben over een brief, waarin gewezen werd op de mogelijkheid eener occupatie van ons vaderland, bijaldien onzerzijds niets gedaan werd om onze kustverdediging in beteren toestand te brengen.

Ook bestaat er gegronde reden om aan te nemen, dat dr. Kuyper den heer v. Swinderen persoonlijk op de hoogte heeft gesteld van hetgeen de Koningin hem in 1904 heeft medegedeeld.

De heer v. Swinderen wist dus, toen hij onlangs in zijn schriftelijk antwoord aan de Eerste Kamer verklaarde, dat „er schijn noch schaduw bestond van iets, dat in 1904 reden tot bezorgdheid kon geven", dat deze zijne verklaring in lijnrechten strijd was met hetgeen de verantwoordelijke minister van 1904 hem verklaard had.

Bovendien wist de heer v. Swinderen, toen hij vervolgens aan de eerste Kamer mondeling te verstaan gaf, dat hij door de Koningin gemachtigd was, om het bestaan van den brief des Duitschen keizers tegen te spreken, dat hij de Koningin daardoor in eene onaangename positie bracht, daar het hem wel bekend was, dat de Koningin in 1904 met een Harer minister gesproken had over een vertrouwlijken brief, waarvan zij den schrijver niet heeft willen noemen.

Wij willen uit de bovenstaande, vaststaande feiten geen verdere conclusies trekken, maar veroorloven ons de vraag, of minister v. Swinderen niet correcter en dus beter zou gehandeld hebben door zijn portefeuille op te geven dan gebruik te maken van den naam van Hare Majesteit, onze zeer geëerbiedigde Vorstin, ter ontkenning eener gebeurtenis, waarvan Zij in 1904—volgens verklaring van Haar toemaligen minister – het bestaan wel had erkend.

Naar aanleiding van den door de „N. Rott. Ct." uitgetspoken twijfel en van meening, dat dr. Kuyper hier geroepen was om te spreken, zegt „De Nederlander" de juistheid van zijn mededeeling volkomen te handhaven, daar „uit de beste bron" aan het blad bekend is, „dat dr. Kuyper tegenover den minister van Buitenlandsche Zaken ten sterkste en ten stelligste heeft ontkend ooit met den Heer Van Heeckeren over een brief van den Duitschen Keizer aan H. M. de Koningin gesproken te hebben."

Buitenland.

OOSTENRIJK.

De burgemeester van Weenen dr. Lueger is overleden. Dr. Lueger was een man van buitengewoone beteekenis. Groote daden heeft hij voor Weenen, voor Oostenrijk en voor het katholicisme volbracht.

Lueger werd in 1844 geboren als zoon van zeer eenvoudige ouders. Zijn vader was bediende van het technologisch kabinet van de Weensche Hoogeschool. Lueger bezocht tot zijn 18e jaar een school voor meer uitgebreid lager onderwijs; hij verliet die school in 1862, toen zijn vader stierf en hij de zorg kreeg voor zijn moeder en twee zusters. Toch werd het hem later mogelijk voor advocaat te studeeren.

Na zijn promotie bewoog hij zich reeds spoedig in de politiek. In 1875 werd hij gekozen tot lid van den Weenschen gemeenteraad, nadat hij reeds vroeger lid van den Neder-Oostenrijkschen Landdag was geworden. In 1885 werd hij tot lid van den Rijksraad gekozen. In deze instellingen voerde hij al spoedig een heftige oppositie tegen de destijds overmachtige liberale heerschappij. In den beginne had hij in den gemeenteraad slechts een paar medestanders, doch langzamerhand groeide de macht van de katholieke sociale partij aan, niet het minst door den arbeid van Lueger, die van vergadering tot vergadering trok om de partij te organiseeren. Bijna 20 jaar voerde hij den strijd tegen het liberalisme, ook door zijn krachtige oppositie in den gemeenteraad, tot hij overwinnaar werd. In 1894 werd hij tot vice burgemeester gekozen. De eerste-burgemeester dr. Grübl vond hierin aanleiding om ontslag te nemen. Hij werd toen, met veel strijd, tot burgemeester gekozen maar de Keizer weigerde zijn benoeming te bekrachtigen en het duurde tot 1897, toen ook de Neder-Oostenrijksche Landdag christelijk-sociaal in haar meerderheid werd, eer zijn benoe**ming bevestigd werd.**

Lueger heeft als burgemeester voor Weenen zeer veel gedaan, zelfs zijn tegenstanders moeten dat erkennen. Onder zijn bestuur kwamen de gemeentebedrijven: gas, electriciteit en tram, die groote winsten voor de stad leveren, tot een voorbeeldige organisatie. Enorme parken werden tot verfraaiing der stad aangelegd. De salarissen der beambten en de loonen der werklieden werden verbeterd, pensioenfondsen werden gesticht, voor ouden van dagen en weezen werd uitmuntend gezorgd. Spaarbanken werden opgericht, een arbeidsbeurs kwam tot stand.

Geen wonder, dat de bevolking van Weenen dezen burgemeester als op de handen droeg en de laatste weken tijdens zijn ziekte hem vele blijken van hartelijke belangstelling schonk.

Behalve zijn groote verdiensten als burgemeester, in welke betrekking hij mettertijd toonde hoe zegenrijk een echt katholiek bestuur voor een gemeente kan werken, heeft Lueger ook onschatbare diensten aan de Katholieke partij in Oostenrijk bewezen. Hij heeft in dit katholieke land de macht van de door hun geld overheerschende liberalen gekortwiekt en de verschillende anti-liberale partijen vereenigd om een christelijksociaal program uit te voeren, dat het aanzijn heeft geschonken aan vele nuttige instellingen, waardoor Oostenrijk ten voorbeeld strekt aan andere landen. De nagedachtenis van dezen welsprekende volksredenaar en praktischen politicus, van Weenen's grootsten burgemeester, zal lang in eere blijven.

FRANKRIJK.

Er is een commisie, onder voorzitterschap van Combes, bezig met het onderzoek in zake de liquidatie der kloostergoederen. Combes kan zoodoende zelve eens zien, waartoe zijn strijd tegen de Kerk heeft geleid. De bezittingen der kloosters, dienende voor liefdadige werken, voor het onderwijs, voor de propaganda van het katholiek geloof, zijn verdwenen in de zakken van handige advocaten en beursspeculanten. Het land zal er weinig van zien en de werklieden zullen lang kunnen wachten, vóór zij de lotsverbeteringen genieten, die hun door „het milliard der congregaties" zouden geschonken worden.

Het schijnt thans vast te staan, dat Duez, de in hechtenis genomen liquidateur, niet 5 maar 10 millioen heeft verduisterd.

Men vraagt zich af, hoe hij, zonder dat men zijn malversatiën heeft ontdekt, jarenlang heeft kunnen stelen en tot een zoo hoog bedrag.

Het laatste wordt duidelijk als men weet, dat de liquidatie van 148 belangrijke posten in handen werden gegeven van slecht drie liquidateurs. Het eerste is te verklaren uit de protectie, die Duez van Kamerleden en hooggeplaatsen genoot.

De bovengenoemde commisie gaat nu een onderzoek instellen: 1o, naar de omstandigheden, welke met de benoeming van Duez tot gerechtelijk beheerder en zijn aanblijven in dit ambt in verband staan; 2o. naar de begunstigingen van welke zijde ook, welke deze benoeming zou hebben ondervonden.

Daar zal wel een en ander aan het licht komen, dat vernietigend is voor de thans in Frankrijk heerschende anticlericale partij, als men den uitslag ten minste juist uit partijbelang, niet verholen houdt.

Het onderzoek naar de verduisteringen van Duez schijnt reeds aangetoond te hebben, dat hij van den aanvang af zijn boekhouding zoo ingericht heeft, dat zijn knoeierijen moeilijk te ontdekken waren. Of liever hield hij geen boekhouding, welke dien naam verdient. Hij maakte slechts notities op losse bladen, zonder afzonderlijk boek te houden van de liquidatie der goederen en zijn eigen beursspeculaties. Onder deze omstandigheden zal het moeilijk zijn over den omvang van zijn knoeierijen te oordeelen.

Gebleken is nog dat Duez zich nog, behalve aan verduistering van het geld der orden, aan andere oneerlijkheden heeft schuldig gemaakt, waardoor een groot aantal gezinnen geruïneerd werden.

Duez ging volgens een vast systeem te werk. Er was natuurlijk eenig toezicht op zijn handelingen. Hij dekte het ontbrekende bedrag van de eene liquidatie met de gelden van een volgende en dat duurde zoo voor tot half Februari, toen hij de waarschuwing kreeg, dat zijn zaken voor 5 Maart in orde moesten zijn, of dat hij anders zou worden gearresteerd. Hij moest thans wel bekennen, dat er een reusachtig **tekort was.**

INGEZONDEN MEDEDEELINGEN.

COCKTAILS TERAPEUTICOS

Las propiedades alimenticias y nutritivas del aceite de higado de bacalao dependen en absoluto de las grasas que entran en la composición natural del aceite. Estas grasas son digeridas y asimiladas con mucha más facilidad que las otras, debido á la presencia en el aceite de bacalao de ciertos compuestos derivados del hígado, que permiten la pronta emulsificación del aceite por los fluidos del estómago — y hacen que su absorción por la membrana mucosa se lleve á efecto con más facilidad y con más rapidéz que la de ninguna otra grasa.

Drukker:
ALFREDO F SINTIAGO.